

נובמבר 2022

שיקולים לדישון יעיל בבצל ושום בעונת החורף

השום (*Allium sativum*) והבצל (*Allium cepa*) נחשבים לאנטיביוטיקה הטבעית מאז ומעולם, כיוון שכבר מימי מצרים הקדומה, ואצל הסינים קדמונים השום והבצל נמצאו בשימוש נרחב החל ממרקחות, חיטוי ושימושים אנטי דלקתיים.

תנאי האקלים בארץ מאפשרים גידול ואיסוף בצל במשך מרבית ימות השנה. זני הבצלצלים הבכירים (זנים חורפיים) מספקים בצל טרי מסוף הסתיו (במחצית השניה של חודש נוב') ועד תחילת חודש אפריל, ויתר הזנים הזרועים מינואר עד מרץ (זנים קיציים) ישירות מספקים בצל לשוק המקומי מאפריל עד סוף דצמבר, כאשר קיימת אפשרות לאחסן בתנאים מבוקרים ולשווק עד סוף חודש מרס. בחירת הזנים ומועדי הזריע והשתילה תיעשה בהתאם לאזורי הגידול השונים.

שום ירוק (ראש שום לח בעל עלווה ירוקה) נאסף בארץ בתקופה שבין סוף פברואר לאמצע אפריל, שום יבש ללא עלווה נאסף מתחילת מאי.

דישון יסוד

הבצל והשום מגיבים היטב לפוריות הקרקע. לכן, בקרקעות שקיבלו זבל אורגני בעונה הקודמת, ניתן להסתפק בתוספת של 2-3 מ"ק לדונם זבל אורגני (זבל בקר ואו עופות ממקור אמין). בחלקות שלא קיבלו זבל אורגני בשנים האחרונות, הכמות המומלצת היא 4-5 מ"ק לדונם.

המלצות כלליות לכמות יסודות הזנה הנדרשות לדישון הגידול (יבול 6-7 טון לדונם):

חנקן כ-30-35 ק"ג לדונם, זרחן צרוף – כ- 4-7 ק"ג לד' (תחמוצת זרחן 9-16 ק"ג לד'), אשלגן צרוף כ- 35-40 ק"ג לד' (תחמוצת אשלגן 42-48 ק"ג לד').

חנקן - לרוב לא מקובל להתחשב בכמות החנקן שישנה בקרקע לפני הגידול, ונהוג לדשן במהלך הגידול כמות מצטברת של כ-30 ק"ג חנקן לדונם, בנוסף לזיבול.

לדישון יעיל מומלץ לבצע בדיקות קרקע, בדרך כלל בקרקעות בעלות עבר של גידול אינטנסיבי והעשרה תכופה בזבל אורגני כמות החנקן שישנה היא גדולה, וניתן להתחשב בה ולהפחית את כמות החנקן ליישום באותה עונה.

ההמלצה המקובלת לדישון יסוד של 10 ק"ג לד' חנקן צרוף בהשקיה בקונועים או המטרה ניתן לפזר במדשנת צנטריפוגלית או פניאומאטית להצניע בדיסק או בהשקיית הנבטה. בחודש הראשון הגידול צורך 2-3 ק"ג לד' חנקן צרוף, ללא ספק דישון של 10 ק"ג לד' חנקן ביסוד מנה גבוהה מצרכי הגידול, לכן ניתן להסתפק גם בכמות של 4-5 ק"ג לד' חנקן צרוף.

נובמבר 2022

שיקולים לדישון יעיל בבצל ושום בעונת החורף

יישום החנקן מתבצע ע"י פיזור אוריאה מוצקה במהלך הגידול או בדישון חנקן נוזלי. הדישון החנקני המיטבי הוא בדשני 'בלו' - אוריאה בלו, ניר בלו, טוב בלו, המכילים מעכב ניטריפיקציה, אשר משמר את החנקן לטווח זמן ארוך בצורת אמון (NH_4^+). הנספח לקרקע וזמין לצמח, לפני שהוא הופך בתהליך הניטריפיקציה המתקיים בקרקע לחנקנה (NO_3^-) אשר זמינה לצמח, אך שטיפה. בכך נמנעת שטיפת החנקות לעומק הקרקע, והדישון הרבה יותר יעיל. בנוסף לכך קליטת האמון ע"י השורשים יוצרת בריזוספירה סביבה חומצית יותר אשר מקנה זמינות טובה יותר של יסודות קורט (מיקרואלמנטים) זרחן לצמח. **בדישון היסוד בחנקן בדשני בלו מאפשר להקטין את מנת החנקן ב- 20% ויותר, בהתאם לסוג הדשן ואופן יישומו.**

זרחן - ערך הסף המקובל לרמת זרחן מספקת לגידול הוא 25-30 ח"מ במיצוי בשיטת אולסן. אם הערך בבדיקת הקרקע נמוך יותר, מומלץ להצניע זרחן בשורת הגידול לפני העונה לפי החזר של 1 ק"ג תחמוצת זרחן לדונם לכל ח"מ שצריך להשלים. הדשן המומלץ ליישום הוא **מא"פ גת 0-51-12**, המכיל חנקן אמוניאקלי התורם להמרצת הגידול בשלב הראשוני.

בטפטוף כאשר הערכים בבדיקת הקרקע מספקים, מומלץ לדשן 2 ק"ג תחמוצת זרחן בשבוע-שבועיים הראשונים לאחר השתילה, על מנת להמריץ את התפתחות מערכת השורשים.

אשלגן – הערך הרצוי לפי שיטת בדיקות האשלגן בקרקע:

אשלגן במיצוי עיסה הרוויה ערך הסף נקבע במדד ΔF 3200-, או PAR 0.113, אשלגן במיצוי ב – CaCl_2 ערך הסף נקבע 80-90 מ"ג/ק"ג (כ- 12-13 מ"ג/ליטר), כאשר תוצאות הבדיקה נמוכות מערכי הסף בקרקעות כבדות מומלץ ביישום מכאני בלבד:

בפיזור דשן על פני השטח והצנעה לפני זריעה – במחסור קטן כמות הדשן הנדרשת כתחמוצת אשלגן 30 ק"ג/ד' (אשלגן כלורי 50 ק"ג/דונם), במחסור גדול 50 ק"ג/ד', אשלגן כלורי כ- 80 ק"ג/דונם.

דישון אשלגן בהדשייה - ניתן לבצע בקרקעות קלות. בקרקעות בינוניות - כבדות תנועת האשלגן בקרקע מוגבלת מאוד ועל כן לא יעיל ולא מומלץ לדשן דרך מערכת ההשקיה במהלך הגידול, אלא כפי שנאמר לעיל בהצנעה בפס.

נובמבר 2022

שיקולים לדישון יעיל בבצל ושום בעונת החורף

דישון ראש

חנקן – בדרך כלל הדישון היחיד שניתן במהלך עונת הדישון כ- 20-25 ק"גד' חנקן צרוף, החל משבועיים מנביטה ועד שלב מילוי הבצל (50% צניחת נוף) כ- 6-7 שבועות דישון. הדישון היעיל ביותר בהדשייה חנקן כ- 3-3.5 ק"גד' בשבוע.

מומלץ לדשן באוריאה בלו, בפיזור במדשנות צינטרפוגליות/ פנאומטיות או בדישון מהאוויר.

בטיפטוף וגם בהמטרה ובקונועים ניתן לביצוע בדשייה, בתמיסת דשן ניר 30% בלו.

דישון ראש בחנקן בדשני בלו מאפשר להקטין את מנת החנקן ב- 20% ויותר.

בקרקות קלות ניתן לדשן בטפטוף דשן נוזלי מורכב כמו תמיסת דשן טוב בלו בהרכבים כמו 9-2-6 עד שלב תחילת התבצלות ולסיים עם מנת חנקן הנותרת בניר בלו 30%

ניתן לערוך תוכנית דישון יעילה וחסכונית לעונה ע"י ביצוע בדיקות פוריות קרקע לצורך חישוב כמות יסודות ההזנה הנדרשים להשלמת המחזור במידה וישנם. סוגי הדשן יקבעו בהתאם לשיטת ההשקיה ואמצעי הדישון והמיכון המצויים בידי המגדל.

עדי נה, אגרונום

adin@deshengat.co.il

0544361150

מקורות

1. שיקולים ביישום דשן בגידול שום – יעקב הניג, אתר דשן גת.
2. עקרונות הדישון בבצל (בצל הגינה) – ירון יוטל, אתר דשן גת.
3. גידול בצל – ספטמבר 2021 - משרד החקלאות ופיתוח הכפר, שירות ההדרכה והמקצוע, אגף הירקות ותחום הגנת הצומח.
4. גידול שום – ספטמבר 2021 - משרד החקלאות ופיתוח הכפר, שירות ההדרכה והמקצוע, אגף הירקות ותחום הגנת הצומח.

